

ZBORNİK RADOVA
USTAVNOST BOSNE
I HERCEGOVINE
KROZ HISTORIJU

Hana Younis (ur.)

ZBORNİK RADOVA SA MEĐUNARODNE KONFERENCIJE
USTAVNOST BOSNE I HERCEGOVINE KROZ HISTORIJU

POSEBNA IZDANJA

Knjiga 15

Izdavač:

UNIVERZITET U SARAJEVU – INSTITUT ZA HISTORIJU

Podgaj 6, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

www.iis.unsa.ba

Za izdavača:

Dr. sc. SEDAD BEŠLIJA

Glavni i odgovorni urednik:

Dr. sc. HANA YOUNIS

Uredništvo:

Prof. dr. ZIJAD ŠEHIĆ

Dr. sc. SEDAD BEŠLIJA

Dr. sc. DŽENITA SARAČ-RUJANAC

Dr. sc. MUHAMED NAMETAK

Stavovi i gledišta iznesena u radovima autora ne predstavljaju nužno stavove i gledišta uredništva.

ISBN 978-9958-649-50-9

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu

Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH

pod ID brojem 51182598

UNIVERZITET U SARAJEVU – INSTITUT ZA HISTORIJU

ZBORNIK RADOVA
MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

**USTAVNOST
BOSNE I HERCEGOVINE
KROZ HISTORIJU**

Sarajevo, 23. 11. 2021.



Sarajevo, 2022.



SADRŽAJ

Uvodna riječ	7
---------------------------	----------

Kasim TRNKA

Etnički i građanski koncept u ustavnom razvoju Bosne i Hercegovine	9
--	---

Antonio PEHAR

Povijesni pregled primjenjivanih ustavnih rješenja u emancipiranju društvene jednakosti u Bosni i Hercegovini	29
---	----

Ivan BALTA

Državotvorno značenje Zemaljskog ustava (štatuta) Bosne i Hercegovine iz 1910. kao potvrda kontinuiteta državnosti, prema historiografskim izvorima, posebno mađarskim <i>Boszniai hirek</i>	69
--	----

Dževad DRINO

Buđenje nacija – ustavna balkanologija i Bosna i Hercegovina	109
--	-----

Omer HAMZIĆ

Muslimanska politika sporazuma i “turski paragraf” Vidovdanskog ustava 1921.	125
---	-----

Dženita SARAČ-RUJANAC

Ustavi iz 1963. i 1974. godine kao uvod u fazu <i>zrelog socijalističkog samoupravljanja</i> i <i>prirodan hod ka ravnopravnosti</i>	165
--	-----

Zijad ŠEHIĆ

Dejtonski mirovni sporazum i problemi u izgradnji funkcionalne države Bosne i Hercegovine.....	207
--	-----

Azem KOŽAR

Odraz dejtonskih ustavnih odredbi na obrazovne, naučne i kulturne tokove u Bosni i Hercegovini	255
--	-----



Uvodna riječ

Godišnjice su, a posebno stogodišnjice, prilika za nova naučna propitivanja, prezentaciju novih saznanja, ali i utvrđivanja jasnih historijskih činjenica. Burna, višestoljetna historija Bosne i Hercegovine obilježena je nizom događaja koji su značajno utjecali i usmjerili njen put ka modernoj, nezavisnoj državi. Jedan od takvih, višestruko značajnih događaja, jeste tzv. Vidovdanski ustav koji je izglasan 28. juna 1921. godine. Upravo ta važna godišnjica je poslužila kao polazna tačka Institutu za historiju da, iako u neizvjesnim i nezahvalnim pandemijskim uslovima, organizuje međunarodnu konferenciju na kojoj su se pomno sagledali ustavi u bogatoj bosanskohercegovačkoj historiji. Sudionici konferencije, pravnici, historičari prava i historičari su kroz 12 naučnih izlaganja dali iscrpan pregled ustavnih rješenja i njihovih ključnih značajki od Vilajetskog ustava 1865. godine pa sve do Aneksa IV Dejtonskog mirovnog sporazuma 1995. godine. Eminentni učesnici su, svako iz svog ugla propitali, ukazali i oslikali teorijske, ali i praktične promjene koje su ustavi donijeli. Pored toga određeni radovi su se osvrnuli na ključne posljedice ustava i njihovih amandmana u različitim periodima i različitim političkim okvirima. Konferencija je pokazala nužnost historijske kontekstualizacije, zatim da je neophodno dublje osvjetljavanje uslova u kojima su ustavi proklamovani, mijenjani, dopunjavani i provedeni kao i razotkrivanje direktnih i indirektnih posljedica postavljenog ustavnog okvira tj. kritičko valoriziranje njihovog utjecaja na cjelokupni političko-ekonomsko-prosvjetni razvoj Bosne i Hercegovine.

Pred Vama je Zbornik radova sa konferencije “Ustavnost Bosne i Hercegovine kroz historiju” koja je simbolično održana povodom dana Državnosti Bosne i Hercegovine u novembru 2021. godine. Zbornik donosi 8 radova koji se evidentno razlikuju, kako kvalitetom i kvantitetom tako i metodološkim pristupom. I pored toga, duboko smo ubijedeni da će Zbornik doprinijeti boljem razumijevanju pravnog položaja Bosne i Hercegovine kroz stoljeća te na jednom mjestu ponuditi kratak pregled osnovnih karakteristika svih ustavnih rješenja

u posljednjih 157 godina na osnovu kojih je Bosna i Hercegovina bila i jeste ustrojena.

Na kraju, želimo napomenuti da je Institut za historiju Univerziteta u Sarajevu kao najvažnija institucija iz oblasti proučavanja bosanskohercegovačke historije tokom 2021. godine uspio objaviti 12 izdanja te održati, kao organizator i suorganizator, dvije međunarodne naučne konferencije, dva okrugla stola i jednu tribinu. Zadovoljstvo nam je kao Uredništvu, prezentovati široj javnosti još jedan vrijedan Zbornik radova o izrazito aktuelnoj, multidisciplinarnoj temi o kojoj će, sigurni smo, i dalje u naučnim krugovima biti riječi pa i prijepora.

Glavna i odgovorna urednica
dr. Hana Younis, naučni savjetnik

ZBORNİK RADOVA SA MEĐUNARODNE KONFERENCIJE
USTAVNOST BOSNE I HERCEGOVINE KROZ HISTORIJU

POSEBNA IZDANJA

Knjiga 15

Izdavač:

UNIVERZITET U SARAJEVU – INSTITUT ZA HISTORIJU

Podgaj 6, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

www.iis.unsa.ba

Za izdavača:

Dr. sc. SEDAD BEŠLIJA

Glavni i odgovorni urednik:

Dr. sc. HANA YOUNIS

Lektor:

Sumeja Bičević, MA

DTP i dizajn korica:

Amra Mekić

Tehnička pomoć:

Mehmed Hodžić, MA

Štampa:

Štamparija Fojnica

Za štampariju:

Mirsad Mujčić

Tiraž:

200

Sarajevo, 2022.